

НЕОБЕРЕЖНІСТЬ У ТЕОРІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Курсант 2-го курсу **Нагорна І.О.**

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Шуляк Ю.Л.**

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека – зазначено в статті 3 Конституції України – визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст та спрямованість діяльності держави. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Сутність вини, як важливої складової суб'єктивної сторони складу злочину розкривається через дослідження її форм - умислу і необережності, їх співвідношення між собою.

Необережні злочини відрізняються від умисних перш за все за формою вини, з якою вони здійснюються. В силу цього, психологічний механізм цих злочинів відрізняється від психологічного механізму умисних злочинів перш за все по відношенню суб'єкта до суспільно небезпечного наслідку.

Законодавець, як і при описі самовпевненості, не вказує при недбалості на психічне ставлення суб'єкта злочину до своєї дії або бездіяльності, а лише говорить у ч. 3 ст. 25 КК про не передбачення особою настання суспільно небезпечних наслідків при наявності обов'язку та можливості такого передбачення. Це, однак, не означає, що тим самим у особи відсутнє взагалі будь-яке психічне ставлення до діяння, яке викликало суспільно небезпечні наслідки. У працях з психології та юриспруденції відзначається, що не передбачення наслідків свого діяння при наявності обов'язку і можливості їх передбачити — це наслідок певного психічного процесу, який відбувається у свідомості особи. Займаючи пануюче становище, він нейтралізує (пригнічує) обов'язок і можливість передбачення суспільно небезпечних наслідків.

Злочинна самовпевненість має місце тоді, коли особа, яка вчинила суспільно небезпечне діяння:

а) усвідомлювала фактичні ознаки скоєної нею дії або бездіяльності і мала можливість і обов'язок усвідомлювати його суспільно небезпечний характер;

б) передбачала можливість настання суспільно небезпечних наслідків своєї дії або бездіяльності;

в) розраховувала на запобігання цих наслідків;

г) розрахунок цей носив легковажний характер, в силу чого з'явилися наслідки.

Злочинна недбалість характеризується тим, що особа не передбачає настання суспільно небезпечних наслідків, хоча могла і повинна була б їх передбачити. Тобто вона характеризується трьома ознаками:

а) непередбачені особою можливості настання суспільно небезпечних наслідків своєї дії або бездіяльності;

б) обов'язок особи передбачити ці наслідки;

в) можливість особи їх передбачити.

При визначенні загального поняття провини було встановлено, що вина - це психічне ставлення особи до суспільно небезпечного діяння, що оцінюється моральністю і правом як лайливе і засуджуване. Отже, для того щоб обґрунтувати в понятті злочинної недбалості момент провини, необхідно вказати на наявність в ній психічного ставлення до суспільно небезпечного діяння, яке заслуговує несхвальної морально-правової оцінки.

Сьогодні проблема вини в кримінальному праві лишається актуальною, суперечливою та до кінця не вивченою. Все це дає поштовх для розробки даної проблематики, пошук рішень для вирішення неузгоджених питань.